

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

SAYI : 5

YIL : 1994

PEYGAMBER SEVGİSİ VE ÖNEMİ

Prof. Dr. Cihat TUNÇ*

Peygamber kelimesi, haber getiren anlamında olup, Yüce Allah ile kulları arasında elçilik görevini yapan kimse demektir. Daha açık bir deyişle Peygamber Yüce Allah tarafından insanlar arasından seçilmiş, O'nun emirlerini, yasaklarını, kanunlarını insanlara bildirip öğretmekle görevlendirilmiş büyük insan demektir. Bu anlamda dinimizde Rasul ve Nebi kelimeleri de kullanılır ki, bu iki deyim arasında küçük bir fark vardır. Rasul, kendisine yeni bir kitap gönderilmiş peygamber demektir. Nebi ise, kendisine yeni bir kitap gönderilmemiş, fakat kendinden önceki kitaplara uyması ve insanları uyarması istenmekle beraber bazı, ilahi hükümlerin kendisine vahyedildiği peygamberlerdir. Bu anlamda Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.) hem rasul, hem de nebidir.

İnsanların, inananların peygamberlere ihtiyacı vardır; çünkü, insanlar kendi akıllarıyla Yüce Allah'ın varlığını ve birliğini anlayabilirlerse de, yalnız O'na mahsus olan sıfatları, özellikleri tam manasıyla kavrayamazlar. O'na nasıl kulluk ve ibadet edileceğini, ibadetlerin şekillerini, ahiret işlerini, oradaki mükafat ve cezanın nasıl olacağını dosdoğru bilemezler. İnsanların engelsiz ve en kısa, dosdoğru bir yoldan giderek dünya ve ahirette mutlu olmaları, düşünce ve ahlak yönünden en yüksek dereceye ulaşmaları, ancak ilahi eğitim ve öğretimle mümkün olabilir. İşte insanların bu ve benzer ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla Yüce Allah, peygamberler göndermiştir. Onlara dünya ve ahiretle ilgili her şeyi bildirmiş ve onları insanlara doğru yolu göstermeleri için görevlendirmiştir.

Peygamberlerin biri Allah'a karşı, diğeri de insanlara karşı olmak üzere iki durumları vardır. Allah'la olan durumu, O'nun

(*) Erciyes Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

elçisi olmak ve vereceği emaneti yerine tam olarak ulaştırmaktır. Allah'ın elçisi olması ve yapacağı görevleri, işleri öğrenmesi Cenab-ı Hakk'tan vahiy almasına bağlıdır. Sözlükte, gizlice konuşmak, bir şeyi bildirmek anlamlarına gelen vahiy; dinimize göre yüce Allah'ın emirlerini, yasaklarını, kanunlarını büyük meleklerden Cebrail aracılığıyla Peygamberlerine bildirip haber vermesidir. Görüldüğü gibi vahiy sadece Peygamberler içindir. Yüce Allah'ın ilahi varlığı ile insan varlığının birbirinden tamamen ayrı ve farklı olmalarından ve aralarında doğrudan doğruya bir ilişki kurmanın imkansızlığından dolayı bir vasıtaya ihtiyaç vardır ki, işte buna vahiy adı verilmiştir. Peygamberler vahiy Allah'tan alırken hiçbir zaman insanlıktan çıkıp tanrılığa yükselmemişlerdir.

Peygamberlerin insanlara karşı olan durumları ise, Yüce Allah'ın emir ve yasaklarını bildiren bir elçi oluşlarıdır. Onlar yalnız bildirmek ve açıklamakla görevlidirler. Bunları tamamıyla yaptıkları zaman, görevlerini de eksiksiz yapmış olacaktırlar. Onlar, Allah tarafından kendilerine bildirilen inanç esaslarını, ibadet şekillerini, güzel ve çirkin, faydalı ve zararlı, iyi ve kötü şeyleri ayrı ayrı anlatıp açıklamışlar ve Allah'tan vahiy olarak aldıkları hiç bir şeyi gizli tutmamışlardır.

İnsanlar dünyada çalışıp çabalamakla her şeye ulaşabilirler, en yüksek mertebelere çıkabilirler. Fakat peygamber olamazlar; çünkü peygamberlik insanın kendi çabasına dayanan bir hüner değildir, onu Yüce Allah dilediğine verir. Nitekim, En'am Suresinin 124. ayetinde şöyle buyrulur: «Yüce Allah peygamberliği kime vereceğini daha iyi bilir.» Peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed Mustafa'dır, O'ndan sonra peygamber gelmeyeceği Ahzab Suresinin 40. ayetinde şöyle bildirilmiştir: «Hz. Muhammed Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur.»

Cenab-ı Hakk'ın, yüce isminden hemen sonra adı zikredilen Sevgili Peygamberimizin dini hayatımızdaki yeri pek büyüktür. Yüce Allah Kur'an-ı Kerimin pek çok âyetlerinde kullarını kendine itaatle emrederken, peygambere de itaat edip onun yolundan gitmeyi emretmiştir. Kur'an-ı Kerim'de (1) açıkça belirtildiği gibi Allah'ın rasulü Hz. Muhammed, inananlar için uyulması gereken en güzel örnektir; çünkü Sevgili Peygamberimiz,

(1) 33. Ahzab / 21 .

Yüce Allah'tan aldığı emirleri öncelikle kendine uygulayan, yasak ettiklerinden de en çok uzak durup kaçınan bir peygamberdi. O, bütün hayatını insanlığın selameti, saadeti uğruna feda etmekten çekinmeyen, insanları seven insanlık için yaşayan, düşmanlarının her türlü davranışlarını insanca karşılayan ve bütün âlemlere rahmet olarak gönderilen, örnek bir ahlâka sahip insandı.

Nitekim Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de (2): «Ey Muhammed şüphesiz sen, büyük bir ahlâka sahipsindir» diyerek, Peygamberinin örnek ahlâkını inananlara bildirmektedir. Sevgili Peygamberimiz de bir hadislerinde. «Ben en güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim.» demekle bu gerçeği haber vermiştir. Öyleyse peygamberimizin bu güzel ahlâkından bazı misaller verelim :

Hiz. Hatice validemiz, Peygamberimize ilk vahiy gelip te heycan içinde onun yanına döndüğünde, O, Peygamberimizi şu sözlerle teselli etmişti: «Ey Muhammed, bu asla kötü bir şey olamaz, Allah seni hiçbir zaman utandırmaz; Çünkü sen yakınlarına yardım eder, akraba hakkını gözetirsin, türlü güçlükleri yüklenir, çaresizlerin yardımına koşarsın. Yoksulun ve haksızlığa uğramışların ellerinden tutarsın, misafirlere ikram eder, başı dertte olanların imdadına koşarsın.»

Bakınız, Hiz. Ali, Sevgili Peygamberimizi nasıl anlatıyor: «Allah'ın Rasulü, güler yüzlü, yumuşak huylu, alçak gönüllü, merhametli, üstün bir ahlâk sahibi idi. Sert tabiatlı ve katı yürekli değildi. Hiç bir zaman ağzından kötü söz çıkmaz, insanların kusurlarını araştırmaz, ayıplarını yüzlerine vurmazdı.»

Hiz. Âişe validemiz de, Peygamberimizi şöyle anlatır: «O'nun ahlâkı Kur'andı. O, hiç kimseyi ayıplamaz, kötülüğe kötülükle karşılık vermezdi. Affedip bağışlar, hoş görüyle davranırdı. Nefsi için hiç kimseden intikam almamıştır. Kendisinden birşey isteyenleri boş çevirmemiştir.»

Peygamberimiz, insanların en çok haya edeni, bakılmayacak şeylerden en çok gözünü koruyanıydı. Kimsenin karşısına sevilmeyecek bir hal ve görünüşte çıkmazdı. Çünkü O'nun hayası ve keremi buna el vermezdi.

Sevgili Peygamberimiz bağırp çağırmaz, aşırı konuşmaz, sokaklarda kimseye yüksekte laf atmaz, kötülüğe kötülükle karşılık vermez, affeder bağışlardı. Peygamberimiz son derece alçak gönlü, kibir ve büyüklenmeye kaçmadan çok sakin ve güler yüzlü idi. Kendisine kim gelirse gelsin kalkar onun işini görür, asla gururlanmazdı. Özür dileyenin özrünü hoş görür, ashabı ve diğerleri ile olan karşılıklı ilişkileri tam bir edep ve eksiksiz bir vakar içinde akıp giderdi. Kibirli olmamakla beraber edebe riayet edilmemesini hoş görmezdi. Önemsiz bir kimsenin bile devatini kabul etmediği, küçük de olsa hediyeği reddettiği görülmemiştir.

Hız. Aışe şöyle anlatıyor: «Sevgili Peygamberimiz herhangi bir kimseden sevlmeyecek ve doğru olmayan bir şey görür veya duyarsa, onu ismiyle ve tarif ederek söylemez, ancak «Onlara ne oluyor ki, şöyle yapıyorlar veya böyle yapıyorlar» derlerdi.

Sevgili peygamberimizin merhameti, bütün insanları kuşatmış, iyiliği hem mü'min hem de mü'min olmayanlara kadar ulaşmıştır. O'nun büyük gönlüne ve geniş acımasına en yakın olanlar, fakirler ile zayıflardı. Fakirlere karşı beslediği sevgi, dünya ve âhirette onlarla beraber olmayı Yüce Rabbimizden isteyecek dereceye kadar varmıştı. Bunun sebebini soran Hız. Aışe'ye şöyle cevap vermiştir: «Onlar cennete zenginlerden önce girecekler. Ey Aışe, yarım hurma da olsa, fakire ver, onları boş çevirme, Fakirleri sev ve onlara yakın ol ki, kıyamet günü Allah'ın rahmeti de sana yakın olsun.»

Peygamberimiz köle, işçi ve hizmetçilere karşı da son derece merhametli ve iyi davranışlı idiler. Ayrıca onlara kendi giydiklerinden giydirmelerini kendi yediklerinden yedirmelerini, güçleri, yetmeyecek işleri yüklememelerini emir ve tavsiye etmişlerdir. Sevgili peygamberimiz affı ve bağışlamayı sever, kalbi insanların mutluluğu için çarpar, onların bilgisizlik ve inkar karanlıklarında kalmalarına son derece üzülürdü. Kendisine karşı aşırı derecede eziyet ve işkence edenleri affedip bağışlamıştır.

Ebü Hureyre'den rivayet edildiğine göre, Sevgili Peygamberimiz buyurdular ki: «Şu insanlar, ölmüş baba ve dedeleriyle övünmekten vazgeçsinler; Yüce Allah sizden cehalet devrinin kibrini giderdi. Ancak iki sınıf vardır: Birincisi; Allah'tan korkan mü'min ve ikincisi azgın kafir. İnsanların hepsi Adem'den dir. Âdem ise topraktan yaratılmıştır.»

İşte İslamın sosyal düzeni, bu örnek temel üzerinde durmaktadır. Bu örnek temel insanları İslam kardeşliği çerçevesinde eşit kılmıştır. Öyle bir eşitlik ki, zenginlik, mevki soy, sopyona tesir etmez. Kişi ancak Allah'tan korkan takva sahibi bir mü'mindir, veya sapmış bir isyankârdır.

Nitekim Yüce Allah da, Kur'an-ı Kerim'de «Ey insanlar! Doğrusu biz sizleri bir erkek ve diğiden yarattık. Sizi milletler ve kabileler haline koyduk ki, birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanızdır. Allah, her şeyi bilendir ve herşeyden haberdardır.» (3) buyurmaktadır.

Sevgili peygamberimiz her zaman şöyle buyururlardı: «İyilik Cennete götürür. Yerdekilere merhamet edip esirgeyici olun ki, göktekiler de size merhamet etsin. İnsanlara acımayana, Allah merhamet etmez. Merhametli ve esirgeyici olanları, rahman olan Yüce Allah da esirgeyip bağışlar. Gönlünde acıması olmayanlar, ancak Şeytana uyup, azıp sapan isyankarlardır.»

Sevgili Peygamberimizin temiz ruhlarına yer etmiş bulunan acıma ve iyilik etme duyguları sadece insanlar için değildi. Bütün duygu ve davranışlarında büyük bir yer tutan bu vasıflar, O'nu hayvanlara karşı da acımalı olmanın gereği hakkında mücadele etmeye sevketmiştir.

Sahabeden ileri gelenler: «Ey Allah'ın Resulü, hayvanlara yapılan iyi davranışlar için de bize sevap var mı?» diye sordular.

Hz. Peygamber: «Her canlı için bu böyledir ve size sevap vardır» buyurdular.

Hz. Peygamberin Affı ve Bağışlaması :

Sevgili peygamberimizin kalbi insanların mutluluğu için çarpıp, onların bilgisizlik ve inkar karanlıklarında kalmalarına son derece üzüldü. Nitekim Yüce Allah Tevbe suresinin 128. ayetinde bunu şöyle haber vermektedir: «Ey insanlar, andolsun ki içinizden size, sıkıntıya uğramanız kendisine pek ağır gelen

size düşkün, inananlara şefkatli ve merhametli bir peygamber gelmiştir.» (4).

O Yüce Peygamber kendisine karşı aşırı derecede eziyet ve işkence edenleri de affedip bağışlamıştır. Yine Yüce Rabbimiz bu anlamda Sevgili Peygamberimize hitaben şöyle buyurmuştur: «Sen affetme yolunu tut (affi öne al) ve bağışla, uygun olanı, iyi olanı emret, bilgisizlere aldırış etme» (5).

İşte Sevgili Peygamberimiz, insanlara karşı son derece merhametliydi, Kalbi insan sevgisi ile dopdolu idi. En tehlikeli anlarda bile bu görüşünü unutmamış, bu güzel huyundan vazgeçmemiştir. O'nun Uhut'ta düşmanları tarafından yaralanan mübarek yüzü kan içinde iken bile, «Peygamberlerini öldüren bir millet nasıl kurtulur, Yarabbi, sen milletime yol göster, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar» diye yalvarması bunun en güzel örneğidir. Bu yüzden kimseden intikam almamış, kendisine saygısızlık edenleri, hatta canına kıymak isteyenleri bile affetmiştir.

İslamiyete ve müslümanlara akla gelen her türlü kötülük ve işkenceyi hiç çekinmeden yapan Ebu Cehl'in oğlu İkrime, Halef oğlu Ümeyye, onun oğlu Safvan, Ebu Süfyan, Avf oğlu Malik ve benzerleri gibi pek çok kişiyi Mekke'nin fethi günü bağışlayıp affetmiştir. O gün Sevgili Peygamberimiz onlara şöyle seslendi:

— Ey Kureyş, hakkınızda nasıl davranacağımı tahmin ediyorsunuz?

— Sen kerim bir kardeş ve kerim bir kardeşimizin çocuğusun, dediler.

— Öyleyse, benim de size sözüm, vaktiyle Hz. Yusuf'un kardeşlerine söylediği sözdür: «Size bu gün sorguya çekilmek yok, suçunuz yüzünüze vurulmayacak. Haydi gidin hepiniz serbestsiniz» buyurdu.

İşte böylece, Sevgili Peygamberimiz gerek kendisine, gerek kendisi ile beraber olan müslümanlara en ağır eziyet ve işken-

(4) 9. Tevbe / 128.

(5) 7. A'rat / 199.

celeri yapanları, müşrikleri müslümanlara karşı kıskırtanları ve çok yakınlarının, hatta amcasının katillerini bile affetmişti.

Güzel ahlâkından sadece bir kaç örnek verdiğimiz Peygamberimizin bu mükemmel ahlâkını, inananların kendi hayatlarında uygulamaları, O'nun çizdiği yoldan gitmeleri dini bir vazifedir. Sevgili Peygamberimizin Yüce Allah'tan getirip söylediği, haber verdiği her şeyde O'nu sevenler için bir vazifedir. O'nu her şeyden hatta kendi canımızdan da fazla sevmek ahlâki bir ödevdir. O'nun ahlâki ile ahlâklanıp olgunlaşmak, inananları hem bu dünyada hem de âhirette mutlu ve huzurlu kılar. Çünkü bütün âlemlere rahmet olarak gönderilmiş olan Peygamberimiz, Kuran-ı Kerim'de Yüce Rabbimizin «Size içinizden bir peygamber geldi, günah işlemeniz ona pek zor gelir, O size pek düşkündür. Mü'minlere karşı çok şefkatli ve merhametlidir.» (6) tarzında haber verdiği gibi, inananlar için uğraşıp çalışmış, pek şefkatli ve merhametli bir peygamberdi .

Ayrıca Yüce Rabbimiz, Peygamberimize hitaben Kur'an-ı Kerim'de, şöyle buyuruyor: «Ey Muhammed de ki; Allah'ı seviyoruzsanız bana uyun, böylece Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah, affeder ve merhamet eder.» (7).

Bu ayetten anlaşıldığına göre, Yüce Allah'ı sevmek, ancak, Hz. Peygamber'e uymakla mümkün olmaktadır. Peygambere uymak ise, O'nun Allah'tan aldığı emirleri, yasakları doğrulayıp kabul etmek, onlara inanmak ve bu inandıklarının gereği olanları da bizzat yerine getirip uygulamakla mümkün olur. Sağlam bir imana sahip bir kişi neyin iyi, neyin kötü, neyin faydalı, neyin zararlı olduğunu bilip öğrendikten sonra, iyi ve faydalı olanları yapar, kötü ve zararlı olanlardan da uzak durur. Böylece hareket etmek o kişinin hem inancının hem de aklının gereğidir. Böyle davranan kişi, Hem Allah'ını hem de Peygamberini sevmiş, onların gösterdiği doğru yolda ilerlemiş, hem dünyada hem de ahirette kurtuluşa ermiş olur. Zaten yaşayışımızın gayesi de bu değil midir? Hem dünyada rahat, güven ve huzur içinde olmak hem de âhirette burada yapmış olduğumuz güzel işlerimizin, davranışlarımızın karşılığını görüp Allah'a ve Peygambere yakın olmak. İşte Peygamberimize karşı olan Sevgimiz ve hürmetimiz

(6) 9. Tevbe / 128.

(7) 3. Al-i İmran / 31.

O'nun ahlâkı ile ahlâklanmış olmamız bize bütün bunları sağlayacaktır. Bundan dolayı Peygamber sevgisi inananlar için, bu denli önemlidir.

Peygamberimizin düâlarından bazı örnekler :

Hz. Peygamber geceleri ibadet ettikten sonra, şöyle düâ ederlerdi: «Allahım sana teslim oldum, sana iman ettim, sana dayanıp güvendim. Sana sığındım .Dâvam senin için, hükmüm rızana ermek içindir. Yaptığımı yapacağımı, gizlimi, açığımı, mağrifet et. İleri götüren, geri bırakan sensin .Senden başka ibadete layık Tanrı yoktur. Kuvvet ve kudret ancak seninledir. Ve sendendir.»

Bir şey yapmak istediği zaman «Allah'ım hayırlı eyle ve hayırlısını ihsan buyur» derdi.

Yolculuğa çıkacağında «Ya Rabbi seninle çıkıyor, seninle dönüyorum.»

Uyumak istediğinde, «Allahım isminle yattım, isminle kalkarım.» Uyandığında «Bizi öldürdükten sonra dirilten Allah'a hamd olsun. Dönüş O'nadır» derlerdi.

Yemek yediğinde «Yediren içiren ve bizi müslüman kılan Allah'a hamdederim.» Su içtiğinde «Rahmetiyle suyu tatlı ve içimli kılan, günahlarımızla onu acı ve tuzlu kılmayan Allah'a hamdederim» derdi.

Ayrıca Sevgili Peygamberimiz, bir meclisten kalktığı zaman «Allahım Sana şükreder ve Seni noksan sıfatlardan uzak tutarım. İbadete layık olan ancak Sen olduğuna şahadet ederim. Sana tövbe eder ve Senden mağrifet dilerim.» der ve bunu bana Cebrail öğretti derdi (8).

Bir sıkıntı ile karşılaştığı zaman şöyle düâ ederdi: «Allahım bana gerçeği ve doğruyu, gerçek ve doğru olarak göster ki, ben ona uyayım. Bana kötüyü kötü olarak göster ve ondan uzak kalmayı nasib et! Senin gösterdiğin yolun aksine, nefsimin arzusu-
na uyacak karışıklıklardan beni koru! Arzularımı Sana itaat et-

(8) Gazzali, İhya, c. 3, s. 880.

meye yönelt. Senin rızanı, hoşnutluğunu kazanmayı bana nasib et. Beni doğru yola ilet. Şüphesiz Sen dilediğini doğru yola ulaştırırsın.»

Allahü Teala Mü'min Suresinin 60. Ayetinde: «Bana dúa edin ki, karşılığını vereyim», buyuruyor. İşte bunu çok iyi bilen Hz. Peygamber, her zaman ve her türlü işinde Yüce Rabbimize dúa edip yalvarırdı. İnananlar da hem Cenab-ı Hakk'ın bu emrine uyararak, hem de Sevgili Peygamberimizi örnek alarak, böyle dúa edip yalvarırlarsa, Rabbimiz de onlardan hoşnut olur, bizleri sonsuz rahmetiyle affedip bağışlar ve sayısız nimetleriyle hem bu dünyada hem de âhirette mutlu kılar.

Öyleyse Yüce Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de bize öğrettiği şu dúalarla yazımıza son verelim :

«Allah'ım yalnız Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, nimetine erdirdiğin kimselerin, gazabına uğramayanların azıp sapmayanların yoluna ilet» (9) Rabbimiz eğer unutacak ve yanılacak olursak bizi sorumlu tutma. Rabbimiz bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır yük yükleme! Rabbimiz bize gücümüzün yetmiyeceği şeyi taşıtma, bizi affet, bizi bağışla, bize acı, Sen Mevlamızsın, kafirlere karşı bize yardım et!» (10).

«Rabbimiz, bizi doğru yola erdirdikten sonra kalblerimizi eğriltip saptırma, katından bize rahmet verip bağışla! Şüphesiz Sen sonsuz bağışta bulunansın» (11).

---

(9) 1. Fatiha / 5-7.

(10) 2. Bakara / 286.

(11) 3. Al-i İmran / 8.

